

Félag náms- og starfsráðgjafa
Kennarahúsinu v/ Laufásveg
101 Reykjavík

Nefndasvið Alþingis
Menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12. janúar 2009

Umsögn um frumvarp til laga um framhaldsfræðslu. Lagt fyrir Alþingi á 136. löggjafarþingi 2008-2009.

Félag náms- og starfsráðgjafa (FNS) óskar eftir að koma eftirfarandi á framfæri við menntamálanefnd Alþingis:

Almennar athugasemdir

FNS fagnar áherslu í frumvarpi til laga um framhaldsfræðslu á að þeim sem hyggist leggja stund á nám sem uppfylli skilyrði þessara laga skuli standa til boða einstaklingsbundin náms- og starfsráðgjöf. Er það í samræmi við að stjórnvöld hafa lýst yfir vilja til að efla náms- og starfsráðgjöf sbr. stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnar Íslands frá vori 2007.

FNS telur mikilvægt að í lögum um framhaldsfræðslu og framhaldsskóla séu skilgreind skýrar þau viðmið sem liggja eigi til grundvallar faglegri náms- og starfsráðgjöf og að lögin endurspegli enn frekar mikilvægi faglegrar náms- og starfsráðgjafar.

1. Fagleg náms- og starfsráðgjöf felst m.a. í því að efla færni og vikka sjóndeildarhring ráðþega með tilliti til náms og starfs. Ráðþegar verða þannig betur í stakk búnir til að taka upplýstar ákvarðanir um framtíð sína sem byggja á áhugasviðum þeirra, gildum og viðhorfum og öðlast færni í að leita upplýsinga um nám og störf. Með hinu nýja frumvarpi hefur mikilvægi aukinnar náms- og starfsráðgjafar verið lög bundið. Þó er hvorki tryggt að um verði að ræða aukið stöðuhlutfall náms- og starfsráðgjafa í samræmi við fjölda ráðþega né heldur

fagmenntun á þessu sviði. Fagmennska og færni náms- og starfsráðgjafa byggir á sérhæfðri menntun þeirra. Þvi vill FNS enn og aftur benda á nauðsyn þess að **lögvernda starfsheiti náms- og starfsráðgjafa og tryggja aukna náms- og starfsráðgjöf í samræmi við fjölda ráðþega.**

2. Aukin fagleg náms- og starfsráðgjöf við fullorðna kallar á **heildarstefnumörkun menntamálayfirvalda varðandi þjónustu náms- og starfsráðgjafa.** Við þá stefnumótun er sjálfsagt að Íslendingar verði fullir þátttakendur í stefnumótunavinnu í náms- og starfsráðgjöf sem á sér stað á vegum Evrópusambandsins og OECD og stofni landsnet í stefnumótun í náms- og starfsráðgjöf sem samhæfi aðgerðir og tengist í virku samstarfi þeirri vinnu sem fer fram á vegum ESB.

Í frumvarpinu kemur fram að þeir sem hafi stutta formlega skólagöngu og kjósi að leggja stund á nám sem skipulagt er á grundvelli laga þessara eða laga um framhaldsskóla eigi rétt á að einstaklingsbundin raunfærni þeirra sé metin. Þessi áform kalla tvímælalaust á aukna náms- og starfsráðgjöf á vegum viðurkenndra fræðsluaðila í tengslum við framkvæmd raunfærnimats sem og vegna aukinnar aðsóknar fullorðinna í nám í kjölfar raunfærnimats. Frumvarpið kemur inn á að í nýju kerfi sem bjóði enn fleiri valkosti, þá sé efling náms- og starfsráðgjafar óhjákvæmileg.

3. Náms- og starfsráðgjöf er **nauðsynlegur þáttur** í allri framhaldsfræðslu því það einkennir fullorðna í námi að þeir vilja taka ákvarðanir um nám út frá eigin áhuga og aðstæðum. Fram kemur í frumvarpi til laga um framhaldsfræðslu að menntunarstig hér á landi sé lágt í alþjóðlegum samanburði, þrátt fyrir að framlög til menntamála hafi vaxið mjög hratt síðustu árin og að hlutfall þeirra sem lokið hafi námi á framhaldsskólastigi hafi vaxið miklu hægar hér á landi en erlendis.

Lita má á störf náms- og starfsráðgjafa sem **fyrirbyggjandi aðgerðir** sem stuðli að því að einstaklingurinn njóti sín í námi og starfi. Mikið brottfall úr framhaldsskólum hér á landi er vísbending um að brýn þörf sé fyrir **aukna náms- og starfsráðgjöf.** Miklu skiptir að í skólunum sjálfum sé öflug náms- og starfsráðgjöf en hún þarf líka að vera til að staðar utan skólanna. Mikilvægt er í þessu sambandi að huga að hópum í samfélaginu sem ekki hefur verið sinnt sem skyldi, t.d. atvinnulausu ungu fólki, en einnig öðru ungu fólki sem ekki tengist skóla og hefur flosnað upp úr námi af ýmsum ástæðum eða hyggur á frekara nám.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins

2. gr.

Fagleg náms- og starfsráðgjöf og viðfangsefni hennar er nauðsynlegur þáttur til að markmið framhaldsfræðslu, sbr. 2. gr. frumvarpsins, náí fram að ganga.

8. gr.

Raunfærnimat, náms- og starfsráðgjöf

FNS telur að tryggja þurfi að sérstaða náms- og starfsráðgjafar skili sér að fullu inn í skipulagða framhaldsfræðslu á vegum viðurkenndra fræðsluaðila og þar sé mikilvægt að starfsheiti náms- og starfsráðgjafa verði lögverndað. Með lögverndun starfsheitis náms- og starfsráðgjafa er verið að tryggja að mikilvæg sér- og fagþekking skili sér inn í atvinnulífið og framhaldsskólann, fagþekking sem tryggir ákveðin gæði þjónustu og að hagsmunir ráðþega séu í fyrirrúmi. Sá sem leitar aðstoðar náms- og starfsráðgjafa á að geta verið viss um að sá sem þjónustuna veitir hafi tilskýlda menntun og fagþekkingu. Hér er fyrst og fremst verið að hugsa um heill þeirra er njóta þjónustu náms- og starfsráðgjafa jafnframt því að tryggja fagleg vinnubrögð fagstéttarinnar.

9. og 10. gr.

Fjárveitingar

Fræðslusjóður, hlutverk

FNS fagnar stofnun Fræðslusjóðs og að auknu fjármagni verði veitt til náms- og starfsráðgjafar. Félagið telur þess meiri ástæðu til að setja fram heildarstefnumótun og sýn í náms- og starfsráðgjöf á Íslandi og lýsir sig reiðubúið til að taka þátt í þeirri vinnu.

FNS vill að lokum fagna því sem kemur fram í umsögn fjármálaráðuneytis um frumvarp til laga um framhaldsfræðslu að bundið skuli í lög að ríkið styrki námskeiðahald og náms- og starfsráðgjöf fjárhagslega. Um er að ræða áherslur sem kalla á aukna náms- og starfsráðgjöf og lögverndun starfsheitis náms- og starfsráðgjafa. Fagstétt náms- og starfsráðgjafa er ung, (fagmenntun til diplómu hófst 1990 og 2004 hófst kennsla til MA gráðu í náms- og starfsráðgjöf við félagsvísindadeild Háskóla Íslands). Þrátt fyrir ungan aldur stéttarinnar hefur stöðum náms- og starfsráðgjafa fjölgað ört í öllu fræðslukerfinu. Nú má áætla að í grunn- og framhaldsskólum starfi um 150 náms- og starfsráðgjafar, í háskólum um 15 náms- og

starfsráðgjafar og á vinnumálastofnunum og símenntunarstöðvum um 20 náms- og starfsráðgjafar. Hér er farið fram á að þessu fólki og menntun þeirra sé veitt traust með því að starfið verði lögverndað og að störf náms- og starfsráðgjafanna verði eflað og samræmd með stefnumótun í ætt við það sem gerist í okkar nágrannalöndum.